

Migrace jako zbraň hromadného ničení. Konspirace?

Autorka: Kelly M. Greenhill

V prvních dnech násilností, jež časem přerostly až v libyjské povstání, svolal Muammar Kaddáfí do Tripolisu ministry zemí Evropské unie a předložil jim ultimátum: Buď přestanete podporovat protesty, nebo přeruším spolupráci v otázce migrace a Evropu tak čeká lidská přílivová vlna ze severní Afriky.

Jelikož je přitažlivost Libye coby tranzitní země pro Severoafričany, kteří se snaží dostat do Evropy, všeobecně známá, jednalo se o věrohodnou hrozbu.

Ostatně jen v předchozích deseti letech zafungovala přinejmenším čtyřikrát. Teprve příslib EU z podzimu 2004 zrušit i poslední proti Libyi směřující sankce přiměl Kaddáfího zastavit to, co se v té době jevilo jako masivní příliv Severoafričanů na italský ostrůvek Lampedusa a odtud dál do Evropy. Za rok 2004 tam do té doby přistálo asi 9 000 lidí, z toho asi šestnáct stovek jen během měsíce před dosažením dohody mezi Bruselem a Tripolisem.

I když nešlo o úplně zanedbatelná čísla, nebylo to nic v protikladu k dnešním západoevropskými předáky předpovídaným počtům tři čtvrtě až milionu lidí. Není tedy divu, že italský premiér Silvio

Berlusconi se snažil zachovat dobré vztahy s Libyí, dokud to bylo jen trochu diplomaticky možné.

Událost z roku 2004 navíc nebyla ojedinělým incidentem. V roce 2006 a znovu o dva roky později dostal Kaddáfí od EU další peníze a vybavení (jako čluny) využitelné ke kontrole imigrace. Koncem roku 2010 pak Libye uzavřela s EU další smlouvu ve výši až 500 milionů liber, díky níž skutečně došlo k zastavení – nebo alespoň výraznému zpomalení – pohybu lidí přes Středozemní moře, dokud nevypukly nové nepokoje v Tunisku.

Jakkoliv to může být pro oběti tohoto netradičního druhu vydírání tvrdé, nebyl Kaddáfí zdaleka prvním ani jediným, kdo pohrozil odjistit demografickou bombu. Jak jsem ukázala v loňské studii, v období 1951-2006 došlo přinejmenším k 56 pokusům o přímé či nepřímé využití hrozby masovou migrací jako nevojenského nástroje k navýšení vlivu.

V asi 73% těchto případů došlo k alespoň částečnému splnění požadavků vyděračů; v 57% dosáhli svých cílů úplně nebo z většiny. Většinou se k této taktice uchýlovali autoritářští diktátoři jako kubánský Fidel Castro, východoněmecký Erich Honecker, jugoslávský Slobodan Milošević či ugandský tyran Idi Amin.

Za zmínku však jistě stojí, že hrozeb či opravdové manipulace masovou migrací se nezdráhali užít ani demokratičtí předáci jako západoněmecký kancléř Konrad Adenauer nebo americký prezident Dwight Eisenhower.

Vyhnaný haitský prezident Jean-Bertrand Aristide na podzim 1994 touto zbraní přesvědčil zdráhající se Clintonovu vládu, aby ho (v případě nutnosti i silou) nastolila zpět do prezidentského úřadu. O deset let později, když se v únoru 2004 pokusil podobným způsobem zajistit si americkou a mezinárodní pomoc při potlačení rebelie v hlavním městě země Port-au-Prince, se už Aristidemu vedlo podstatně hůře.

Na rozdíl od úřadující francouzské vlády trval prezident Bush na tom, že Aristide by i přes své zjevné nedostatky měl v zemi vládnout až do vypršení svého mandátu v roce 2006. Ani ne 24 hodin poté, co Aristide vyhlásil, že pokud mezinárodní mírové síly bezodkladně nepřiletí do země ochránit jeho „demokratický“ režim, další početný proud uprchlíků si může najít cestu na Floridu, se ale Bushova vláda se otočila jako na obrtlíku a promptně haitského vůdce eskortovala ze země.

I severokorejský Kim Čong-il opakovaně a vcelku výnosně využíval čínských obav z rozsáhlého příchodu Severokorejců k získání mj. velkých objemů potravinové pomoci, technické, peněžní i policejní výpomoci a v neposlední řadě také poměrně shovívavého postoje k severokorejskému jadernému programu.

Že se tedy Čína rozhodla zdržet hlasování – a nikoliv ji (jak mnozí předpovídali) zablokovat – o rezoluci Rady bezpečnosti OSN o Libyi, lze vykládat jako signál Severní Koreji, že existují hranice, za něž se Čína už nenechá zatlačit.

Úvaha Kelly M. Greenhillové *Using Refugees as Weapons* vyšla na stránkách *The New York Times* 20. dubna 2011.

Osobní profil Kelly M. Greenhillové lze najít na stránkách School of Arts and Sciences při Tufts University.

Knihu *Weapons of Mass Migration: Forced Displacement, Coercion, and Foreign Policy* lze objednat na stránkách Cornell University Press.

Další informace v češtině:

Václav Cílek: *Migrace jako zbraň hromadného ničení. Konspirace?*. Echo24.cz, 4. listopadu 2015.